

การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย
ตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

Political Communication to Reduce Conflict in Thai Society from Perspective of
Female Politicians

ฮุวัยดียะ พิศสุวรรณ อุซัง¹, วิทยาธร ทอแก้ว² และ กานต์ บุญศิริ³

Huwaidiyah Pitsuwan Useng¹, Wittayatorn Tokaew² and Karn Boonsiri³

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช^{1,2,3}

School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹huweideeyah2182@gmail.com

Retrieved March 15, 2023; Revised May 5, 2023; Accepted May 11, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.42

บทคัดย่อ

ความขัดแย้งในสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นผลผลิตมาจากการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นับเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง วิธีการดำเนินวิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักการเมืองหญิง รวม 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบความถูกต้องด้วยการวิเคราะห์แบบสามเส้าซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบด้านบุคคลจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารทางการเมืองได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร และ 2) แนวทางการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมีความจริงใจ การให้เกียรติ ความมีมารยาทในการสื่อสาร เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นต่างอย่างอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น และการใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอย่างมีสติและใช้ปัญญา

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง; ความขัดแย้ง; สังคมไทย; นักการเมืองหญิง

Abstract

Conflicts in Thai society are mostly a product of politics at both the national and local levels that continue to exist and are expected to continue in the future. Therefore, political communication is extremely important and is a key issue that led to this study. The study aims to study political communication guidelines to reduce conflict in Thai society from the perspective of female politicians. Data were collected from documents and in-depth interviews with four female politicians. Data were analyzed using content analysis. Validity was verified using triangulation by examining individuals from academics, experts, and related review literature in the conflict in Thai society. The findings of this study were as follows: 1) the four important components of political communication were the sender, message, communication channel, and receiver, and 2) the guidelines for political communication that reduce conflict in Thai society in a sustainable way were sincerity, respect, politeness in communication, listening to different opinions, being open-minded and not rushing to judge others, and using social media and technology mindfully and intelligently

Keywords: Political communication; Conflict; Thai society; Female politician

บทนำ

การสื่อสารถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความสำเร็จทางการเมืองมาตั้งแต่ในยุคกรีกโบราณ หลักฐานที่พบได้จากงานเขียนของเพลโต (Plato) ชื่อ อพอลอเจีย (Apologia) ได้กล่าวถึงคำพูดของโซเครตีส (Socrates) ที่กล่าวต่อศาลในนครรัฐเอเธนส์ เพื่อให้พ้นจากข้อกล่าวหาและเป็นคำพูดที่ปลุกปั่นให้เยาวชนเข้าใจผิดและสร้างความเสื่อมเสียให้กับสังคม การตอบโต้ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการจัดการการสื่อสารทางการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองได้อย่างหนึ่ง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2541) ในขณะที่ยังมีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) นับว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ อาจกล่าวได้ว่าหากปราศจากการสื่อสารก็ไม่มีสิ่งที่เรียกว่า การเมืองดำรงอยู่ (Huggins and Tumer, 1997) เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านการรับรู้และการถ่ายทอดทั้งในหมู่ประชาชนและผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคที่คนทั่วไปมีโอกาสได้เรียนหนังสือและเข้าถึงข้อมูลจากหลายช่องทางมากขึ้น องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิดของ ลาสเวล ประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรคการเมือง องค์การสถาบัน และโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผู้ส่งสารข้างต้นเป็นหลัก 2) สารสนเทศทางการเมืองซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเมือง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ 3) ช่องทางการสื่อสาร ส่วนใหญ่ได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชน และ 4) ผู้รับสาร คือ คนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากระบบการเมือง (Harold D Lasswell, 1984)

สถานการณ์ทางการเมืองของไทยมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเป็นความขัดแย้งในปัญหาเชิงอำนาจและอำนาจก็เป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหามาตลอด การมองผิดพลาดไปหรือมีความเชื่ออย่างผิดๆ หรือที่เรียกว่ามายาคติที่เกี่ยวกับอำนาจ (สืบวงศ์ สุขะมงคล, 2557) การเผชิญกับปัญหาของคนในสังคม ซึ่งต่างแย่งชิงอำนาจการตัดสินใจ สำหรับแนวคิดและวิธีการที่กลุ่มตนคิดกันเองว่ามีความเหมาะสมสำหรับแก้ไขปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญให้ยุติลงไปได้ อันเป็นเหตุก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ที่มีความแตกต่างทางความคิดที่คอยสนับสนุนกลุ่มประชาชนผู้บ้าคลั่งให้ใช้กำลังเข้าประทุษร้ายฝ่ายตรงข้าม ซึ่งท้ายที่สุดก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงที่ยากจะยุติลงได้โดยง่าย (ธีรพร ทวีธรรมเจริญ, 2553) ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญของความขัดแย้งของสังคมไทยในปัจจุบันน่าจะเกิดจากเหตุ 3 ประการคือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ พัฒนาการของชนชั้นเมืองกับชนบท และความเห็นต่างเกี่ยวกับประชาธิปไตย (สืบวงศ์ สุขะมงคล, 2557) ซึ่งความขัดแย้งทางความคิดนำไปสู่การแตกแยกของประชาชนที่แบ่งขั้วออกไปตามเชื้อส่วนบุคคล และยิ่งกลายเป็นชนวนก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงภายในประเทศ ซึ่งอาจลุกลามออกไปยังนอกอาณาเขตอันเป็นปัจจัยอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการเมือง โดยประเทศไทยประสบปัญหาทางด้านการเมืองการปกครองมาเป็นระยะและยาวนานสาเหตุหลักคือความขัดแย้งทางการเมือง (ลิขิต ธีระเวคิน, 2553)

สำหรับนักการเมืองหญิงในประเทศไทยไทยนั้น แม้จะมีจำนวนผู้หญิงในสถาบันการเมืองระดับชาติไม่เคยถึง 30 เปอร์เซนต์นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าความตื่นตัวทางการเมืองของผู้หญิงในสังคมไทยจะน้อยไปด้วย ในทางกลับกันพบว่าผู้หญิงจำนวนมากเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมในการจัดการปัญหาในชุมชนและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม (ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงใช้กระบวนการสื่อสารเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และเมื่อหากพิจารณาสนามการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น พบว่า ผู้หญิงได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งผู้บริหารทางการเมืองในระดับชาติทั้ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันความขัดแย้งในสังคมไทยยังคงปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการโจมตีฝ่ายที่เห็นต่างผ่านสื่อออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้ง Facebook Instagram Line Twitter การใช้ความรุนแรงซึ่งมีทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บรวมถึงการทำลายสิ่งอื่น ๆ การดิสเครดิตนักการเมืองและพวกพ้อง รวมถึงการสื่อสารของนักการเมืองเอง ด้วยข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าในมุมมองของนักการเมืองหญิงจะมีแนวทางในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งสร้างความปรองดองหรือสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยได้อย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองแบบสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. การสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นศาสตร์ที่มีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ เน้นในเรื่องวาทวิทยา (Rhetoric) การเมืองและจริยธรรม เป็นการนำการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) มาผสมผสานกับเนื้อหาทางการเมืองและการสื่อสารเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางการเมืองโดยรูปแบบของการสื่อสารทางการเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทัศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายทั่วไป (Agree et al., 1976) เป็นการทำหน้าที่ทั้งหลายของระบบการเมือง กระบวนการสังคมประกิต การสร้างโครงข่ายผลประโยชน์ การประสานประโยชน์ การสร้างกฎการประยุกต์ ใช้กฎและการปรับเปลี่ยนกฎ ล้วนดำเนินไปโดยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ (Almond, & Coleman, 1960) มีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารทางการเมือง ไปยังสมาชิกทางการเมือง เป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นช่องทางในการเสนอข่าวสารข้อมูลทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ ขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการนำเอาข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ที่จะกำหนดนโยบายและตัดสินใจให้สอดคล้อง และสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น (Chaffee, 1975) มีคุณลักษณะสำคัญ ประกอบด้วย 1) การสื่อสารทุกรูปแบบที่ดำเนินโดยนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง 2) โดยมีวัตถุประสงค์ที่เจาะจง 3) การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่งถึงนักการเมือง และ 4) กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง นอกจากนี้ยังประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอีก 3 ส่วน คือ 1) องค์การทางการเมือง (Political Organization) 2) สื่อ (Media) และ 3) ประชาชน (Citizens) หรือผู้รับสาร (Audience) (McNair, 1999) ทั้งนี้การสื่อสารทางการเมืองทำหน้าที่สร้าง 1) ทัศนคติทางการเมือง 2) ความสนใจในการเมือง 3) ความรู้และความเข้าใจทางการเมือง และ 4) บทบาททางการเมือง

2. ความขัดแย้งในสังคมไทย

เมื่อมนุษย์อยู่กันเป็นกลุ่มในลักษณะของสัตว์สังคม และท่ามกลางทรัพยากรที่จำกัดก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีความขัดแย้ง ความขัดแย้งในสังคมจึงแยกแยะได้ 4 ประการใหญ่ ๆ คือ 1) ความขัดแย้งใน

เรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ 2) ความขัดแย้งในแง่ของสถานะทางสังคม ในสังคมมนุษย์จะมีความแตกต่างกันในเรื่องเกียรติและศักดิ์ศรี 3) ความขัดแย้งในเรื่องของอำนาจ ใครเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการกับทรัพยากร ใครเป็นผู้มีอำนาจในการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมา อันนี้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ 4) ความขัดแย้งในเรื่องของนามธรรม (ลิขิต ชีวเวคิน, 2563) นอกจากนี้จากการศึกษาของ กรุณามธูลาภรังสรรค์ (2564) สาเหตุของความขัดแย้งในสังคมไทย เกิดขึ้นจาก 1) ความไม่ลงตัวกันทางความเห็นทางการเมือง เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย มีการแสดงความคิดเห็นที่เห็นต่างกันออกไป นำไปสู่การต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจเป็นวัฏจักรอย่างนี้เรื่อยไป 2) การไม่ยอมรับในความเห็นของฝ่ายอื่น เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก้าวขึ้นมาใช้อำนาจสูงสุดในการปกครอง ตนเองก็ย่อมต้องการที่จะมีสิทธิ์เด็ดขาดในสังคม จึงมีได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป 3) การไม่ยอมรับในอำนาจที่อีกฝ่ายได้รับ กล่าวคือ ฝ่ายอำนาจเก่ามักจะไม่นยอมรับในอำนาจของอีกฝ่ายเพราะทำให้ตนสูญเสียอำนาจ เกิดการต่อต้านเพื่อเรียกร้อง และ 4) ผลประโยชน์ อำนาจกลายเป็นเครื่องมือต่อรองทางการเมือง เพราะอำนาจนั้นสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ได้ แต่เมื่อผลประโยชน์ที่ได้ถูกจัดแบ่งไม่เท่ากัน ก็ก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นมา ในขณะเดียวกัน รัฐพล เย็นใจมา และ สุรพล สุษะพรหม (2561) ได้เสนอวิธีการจัดการความขัดแย้งตามแนวพฤติกรรม ด้วย 5 วิธีสำคัญ คือ การหลีกเลี่ยง การปรองดอง การประนีประนอม การแข่งขันและการร่วมมือ นอกจากนี้ยังมีวิธีอื่น ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันได้ผล ทั้งในระดับประเทศและระดับความขัดแย้งทั่ว ๆ ไป เช่น การนั่งลงเจรจา (Bargain Table) การใช้บุคคลที่สาม (Third Party)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสื่อสารทางการเมืองสามารถสร้างความสมานฉันท์ ความปรองดอง หรือ ลดความขัดแย้งได้ ดังเช่น การศึกษาของ กันยรัตน์ ไมยรัตน์ และคณะ (2565) พบว่า ในปัจจุบันนี้มีสตรีหลายท่านที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำและประสบความสำเร็จในฐานะของนักการเมืองหญิง เข้ามาเป็นผู้นำทางการเมือง ในงานราชการ หน่วยงานเอกชน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่าส่วนใหญ่นักสตรีมีความรู้ความสามารถที่เท่าเทียมกับผู้ชายและสามารถที่จะเข้ามาเป็นผู้นำและทำงานระดับหัวหน้าและสามารถดำรงตำแหน่งที่สูงได้ การสื่อสารทางการเมืองของสตรีมีผลที่จะทำให้เกิดภาวะผู้นำและเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรและสังคมได้ ในขณะที่การศึกษาของกนกวรรณ วิลาวัลย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทและการสื่อสารในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิง พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงได้แสดงบทบาทและการสื่อสารทางการเมืองทั้งด้านบวกและด้านลบ และความเป็นเพศหญิงไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งบางสถานการณ์กลับเป็นข้อได้เปรียบ นอกจากนี้การศึกษาของ ภัสสร คงเอียด (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของสตรีกับการสื่อสารทางการเมืองของนางกัญญา คิลปะอาชา ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทยพัฒนา ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2561-2564 พบว่า การใช้การสื่อสารทางการเมืองบริหารพรรคการเมืองในฐานะหัวหน้าพรรคของสตรีก็มีอิทธิพล และผลที่จะเป็นผู้นำในการเป็นหัวหน้าบริหารพรรคการเมืองให้เกิดประสิทธิภาพได้

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองผู้หญิง สามารถส่งผลดีหรือมีข้อได้เปรียบทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันนักการเมืองหญิงก็สามารถสื่อสารทางการเมืองในการเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองได้

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ งานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ การสื่อสารทางการเมืองของประเทศไทยและของต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) นักการเมืองหญิง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 คน จากตัวแทนภาคละ 1 คน จำนวน 4 คน ได้แก่ นครศรีธรรมราช ลำปาง อุทัยฯ มหาสารคาม

เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ในลักษณะของข้อคำถามปลายเปิด (Open-end) ที่มีประเด็นครอบคลุมด้านการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

การทดสอบแบบสัมภาษณ์ ก่อนจะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ โดยได้ดำเนินการคือ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ นั้นเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนคำถามของการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) กับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

การรวบรวมข้อมูล ใช้การรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Sources) คือ ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Sources) คือ ข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย นำไปสู่แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง ซึ่งจะใช้การรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (สัมภาษณ์) และทุติยภูมิ (เอกสาร) ร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกแยกแยะ และจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วนำข้อมูลแต่ละหมวดหมู่มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยการตีความ (Interpretation) เนื้อหาจากเรื่องราวที่ปรากฏ และเชื่อมโยงกับความเกี่ยวข้องของข้อมูล ค้นหาข้อมูลจากประสบการณ์ในส่วนงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

1. การสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย การสื่อสารทางการเมือง (political communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ทาง การเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง โดยระบบการเมืองหรือรัฐบาลจะได้หาช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบนโยบาย และกิจกรรมของรัฐบาลกับการที่ประชาชนจะได้เรียนรู้ถึงนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน โดยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือมากกว่านั้น เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทางการเมือง (ธัญญา ไยทอง, 2548) สังคมระบอบประชาธิปไตยเป็นสังคมที่มุ่งส่งเสริมและให้ความสำคัญแก่ประชาชน โดยส่วนรวม ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการปกครองประเทศ โดยการแสดงเจตนารมณ์ผ่านทาง ผู้แทนของตน คำว่าประชาธิปไตย หรือ democracy เป็นคำ ในภาษากรีก มาจากคำว่า demos ซึ่งหมายถึงประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นการปกครองประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน (government of the people, by the people, and for the people) นั้น คือสังคมระบอบประชาธิปไตยต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศประชาชนย่อมมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันและอย่างเสมอภาคกัน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญต้องการให้เกิดความเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครองความเห็นพ้องต้องกัน (consensus) นี้ จะต้องเป็นความเห็นของประชาชนทั่วไปภายในรัฐ ฉะนั้นความเห็นพ้องต้องกันจึงเป็นวัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางของประชาธิปไตย และเมื่อประชาธิปไตยต้องการความเห็นพ้อง ดังนั้นจึงต้องมีวิธีการนานาประการที่จะทำให้ได้มาซึ่งความเห็นพ้องนี้ ซึ่งมีทั้งการอภิปรายโต้เถียง การแสดง ความคิดเห็น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการปกครองบ้านเมืองได้ดังกล่าวมาแล้ว และสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยเสียงข้างมากเป็นสำคัญ ดังสุภาษิตโรมันที่ว่า “เสียงประชาชน คือ เสียงสวรรค์” (Vox Populi, Vox Dei) อย่างไรก็ตาม สิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็ต้องอยู่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย เพราะระบอบประชาธิปไตยเคารพในความเป็นธรรม เหตุผล เมตตาธรรม ความศรัทธาในมนุษยชาติ (faith in man) และความเคารพในเกียรติภูมิแห่งมนุษยชน (Human dignity) ฉะนั้นทุกหน่วยงานองค์กรสถาบันจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ทั้งสิ้นการประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญหรือมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการติดต่อสื่อสารในระบบสองทางขององค์การสถาบัน (Two-way Communication) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีแก่ประชาชน เช่นหน่วยงานของรัฐสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มประชาชน ขณะเดียวกันก็รับฟังความคิดเห็นหรือประชามติจากประชาชนซึ่งหลักการนี้มีส่วนสนับสนุนประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก และโดยที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยึดถืออำนาจสูงสุดว่าเป็นของประชาชน ฉะนั้นจึงมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของตน สิ่งนี้คือหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ซึ่ง จะช่วยเอื้ออำนวยและส่งเสริมบทบาทประชาสัมพันธ์ในสังคมประชาธิปไตย

(วิรัช ลภีรัตนกุล, 2544) ดังนั้นการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ นับได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเมืองเป็นเรื่องของการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ การจัดสรรทรัพยากรอันมีอยู่จำกัดในสังคมให้กระจายตัวอย่างเป็นธรรม การเมืองจึงเป็นเรื่องของ “การใช้และการควบคุมอำนาจ” ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม ทำให้การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญทางการเมืองที่จะเชื่อมโยงผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การเมืองจึงผูกพันอยู่กับการสื่อสารจนไม่สามารถแยกจากกันได้ (เสถียร เชยประทับ, 2540)

2. แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย ตามทัศนะของนักการเมืองหญิง นำเสนอตามองค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ดังนี้

1) ด้านผู้ส่งสาร พบว่า นักการเมืองทุกระดับและทุกเพศ ต้องแสดงเจตนาที่แนชัดที่จะให้ประชาชนรับรู้จุดประสงค์ของตนเองทั้งในส่วนของตัวเอง การทำงาน ผลงานทางการเมือง นโยบายของตนหรือพรรคการเมืองที่สังกัด มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ส่งต่อไปยังประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนในทุกด้านก่อนจะนำเสนอให้กับประชาชน ไม่บิดเบือนข้อมูล ไม่โจมตีข้อมูลของฝ่ายตรงกันข้าม ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่นถึงเขาจะไม่ชอบใจเราก็ดำเนินการ นักการเมืองต้องมีความสุภาพ ไพเราะ คิดแต่สิ่งดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพ ถูกกาลเทศะ มีความน่าเชื่อถือ คล่องแคล่ว จริงใจ มีความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ส่งสาร นอกจากนี้ นักการเมืองต้องเข้าใจความพร้อมและความสามารถในการรับสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ของผู้รับสาร และประเด็นสำคัญ นักการเมืองต้องรู้จักเลือกใช้กลวิธีหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับผู้รับสารหรือประชาชนที่เข้าร่วมรับฟังสารนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นช่องทางออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ

2) ด้านสาร พบว่า สารแต่ละชิ้นมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป อาจเป็นเพียงถ้อยคำ หรืออาจมีรูปภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมเข้าไปด้วย เพื่อใช้ในการโน้มน้าวใจผู้รับสารให้คล้อยตามตามที่ผู้ส่งสารวางวัตถุประสงค์ไว้ ดังนั้น สาร ที่นักการเมืองส่งไปยังผู้รับสารต้องเป็นข้อมูลที่สามารถอ้างอิงแหล่งข้อมูลได้ มีความน่าเชื่อถือ สามารถทำได้หรือสามารถเกิดขึ้นได้จริง เป็นประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว นอกจากนี้ข้อมูลที่สื่อออกไปต้องประกอบไปด้วยหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความสามัคคีในสังคมได้ และต้องไม่เป็นสารหรือข้อมูลที่สร้างความขัดแย้งให้เพิ่มมากขึ้นในสังคม สารจะต้องเหมาะสมกับผู้รับสารในแต่ละกลุ่มวัย เช่น การสื่อสารกับกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน หรือ วัยผู้สูงอายุ ต้องเป็นสารที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้ภาษาเหมาะสม เข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความหรือมีความซับซ้อนจนเกินไป สิ่งสำคัญสารต้องไม่มีความเป็นทางการมาก เพราะจะยากต่อการรับรู้หรือความเข้าใจของผู้รับสาร

3) ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า ช่องทางการสื่อสาร อาจเป็นช่องทางแบบดั้งเดิม เช่น แผ่นปลิว ป้ายรูปแบบต่าง ๆ และ ช่องทางแบบรูปแบบใหม่ ได้แก่ ช่องทาง Facebook (เฟซบุ๊ก) Twitter (ทวิตเตอร์) Instagram (อินสตาแกรม) Line (ไลน์) ซึ่งการพบปะพูดคุยกับประชาชน การแถลงนโยบาย การรายงานผลการปฏิบัติงาน ต้องเข้าถึงง่ายและมีความสะดวกทันสมัย แต่การสื่อสารต้องเน้นด้วยถ้อยคำ ข้อความ

สัญลักษณ์ การสื่อสารด้วยการพูดคุยด้วยเมตตาดำเนินข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง การใช้ช่องทางในการสื่อสารไม่ไปขัดแย้งผลประโยชน์ที่จะพึงมีพึงได้ของประชาชน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ข่มเหงรังแกประชาชน เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เน้นการนำด้านเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ช่องทางการสื่อสารต้องถูกกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น การพูดคุยที่ผ่านการใช้สัญลักษณ์ ต้องเป็นไปด้วยเมตตาธรรม สิ่งที่ต้องสื่อสารต้องไม่ทำให้อีกบุคคลอื่นเดือดร้อน มีความปรารถนาดีต่อกัน การให้ความรู้หรือคำแนะนำต้องผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ติดต่อผู้อื่น การพบปะพูดคุยกับประชาชนด้วยวาจาสุภาพเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพย่อมนำมาซึ่งประสิทธิผล

4) ด้านผู้รับสาร พบว่า ผู้รับสารต้องยึดโยงกับการมีสติ สัมปชัญญะ มีความเมตตาที่สูง มีความประพฤติดีงามอย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติตนในทางแตกแยกจนเป็นที่ขัดข้องหมองใจต่อผู้อื่นหรือทำความเสียหายแก่หมู่คณะ เข้าใจในเรื่องข้อมูลข่าวสาร สามารถวิเคราะห์ข้อมูล องค์ความรู้ การเรียนรู้ การพัฒนาข้อมูลที่ทันสมัยและยั่งยืน พูดกันด้วยเมตตา พูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน การให้ความรู้ หรือ คำแนะนำที่ดีต่อผู้อื่น กล่าววาจาสุภาพ พูดจริง ไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ต้องมีการบูรณาการด้านคุณธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

นอกจากนี้ ยังพบว่า การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการนั้นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ การสื่อสารที่ผิดพลาดอาจสร้างความบาดหมางทำให้ความขัดแย้งขยายวงกว้างขึ้นไปอีก จึงมีข้อเสนอแนะที่จะส่งเสริมให้การสื่อสารดำเนินไปทางสร้างสรรค์ลดความขัดแย้งอันอาจนำไปสู่ความแตกแยก แม้ต้นตอของความขัดแย้งจะไม่หมดไปโดยสิ้นเชิง การสื่อสารที่ดีจะทำให้มีความเข้าใจผู้อื่นดียิ่งขึ้น การรู้จักมองต่างมุมจะนำไปสู่การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น ความเห็นใจและเมตตาต่อกันและกัน และเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ควรจะมีลักษณะที่สำคัญคือ 1) มีความจริงใจ การให้เกียรติ และความมีมารยาทในการสื่อสาร จุดเริ่มต้นสำคัญของการสื่อสารคือการทำให้คู่สนทนา รู้สึกถึงความจริงใจและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศของการสนทนาที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เริ่มจากหาจุดร่วมแล้วค่อยๆ ขยายไป แม้ถึงจุดที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ก็ยอมรับได้ว่าตกลงที่จะไม่เห็นด้วย การค่อย ๆ ขยายพื้นที่ร่วมย่อมดีกว่าการขยายความขัดแย้ง 2) เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นต่างอย่างอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น ตระหนักว่าการที่ผู้อื่นมีความเห็นไม่เหมือนเรานั้น ไม่ได้แปลว่าผู้นั้นเป็นคนไม่ดีหรือไม่ฉลาด ประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน การได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกันนั้น จะทำให้เราเข้าใจว่า ทำไมเขาจึงมีความคิดหรือข้อสรุปที่ไม่เหมือนเรา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองช่วยให้เรามองปัญหาหลายแง่มุม อาจนำไปสู่วิธีแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันได้ และ 3) การใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอย่างมีสติ และใช้ปัญญา การมีเทคโนโลยีใหม่หลายชนิดในการสื่อสารนั้นเป็นดาบสองคม ข้อดีของเทคโนโลยีช่วยให้การรับข้อมูลและการสื่อสารข่าวสารถึงคนจำนวนมากได้เร็วขึ้น กว้างขึ้น และสะดวก แต่ข้อเสียก็มีหลายประการ

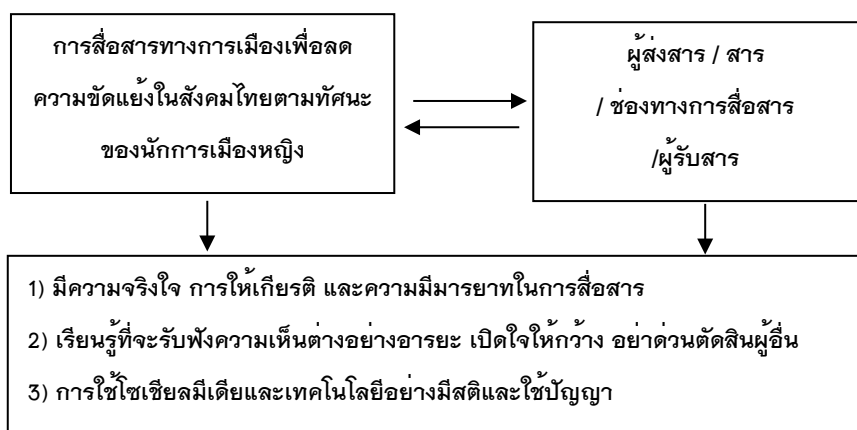
อภิปรายผลการวิจัย

การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง พบว่า

- 1) ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรคการเมือง องค์การสถาบัน และโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผู้ส่งสารข้างต้นเป็นหลัก ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์ 2) สารสนเทศทางการเมือง หรือสารซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเมือง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านมากการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ 3) ช่องทางการสื่อสาร รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ 4) ผู้รับสาร คือ คนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากระบบการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี สุรสิทธิ์ (2555) พบว่า กลยุทธ์ด้านผู้ส่งสาร ด้านเนื้อหาสาร ด้านสื่อ/ช่องทาง/วิธีการ และคนผู้รับสาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกล่าวคือ ผู้ส่งสาร(ผู้นำ) และผู้รับสาร ต้องเข้าใจบทบาทตัวเอง เป็นกลาง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข่าวสารก่อนจะสื่อสาร รู้เท่าทัน เป็นนักฟังที่ดี ส่วนสื่อต้องมีความเป็นกลาง เป็นธรรม เสนอสารที่เป็นจริงและถูกต้อง ส่งเสริมคุณธรรมและจุดแข็งของชุมชนและประเทศ โดยชุมชนต้องมีลักษณะร่วมกัน 6 ประการ คือ 1) ความมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน 2) ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ 3) ความยุติธรรมในสังคม 4) การศึกษาของคนในชุมชน 5) เศรษฐกิจอยู่ในระดับพอเพียง 6) การมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิเทศ สนั่นนารี (2561) พบว่า แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดอง เป็นการสื่อสารด้วยสติและปัญญา มีความรอบคอบในขณะที่ทำการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข ยึดหลักกาลามสูตร 10 ประการ หลักสัพปรีสธรรม เบญจศีลและเบญจธรรม หลักอริยสัจ หลักไตรลักษณ์ บนพื้นฐานของสัมมาทิฐิคุณค่าแท้และประโยชน์ที่แท้จริง ส่วนปัญหาการสื่อสารเกิดจากอคติ และขาดการพิจารณาด้วยเหตุผลก่อนเชื่อข้อมูลข่าวสาร ควรยึดหลักหลักโยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และปรโตโฆสะ การสื่อสารเพื่อสันติตามหลักไตรสิกขา และตัวชี้วัดการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดอง ประกอบด้วย สาราณียธรรม 6 สังคหัตถ์ 4 และ พรหมวิหาร 4 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุตารัตน์ เกยุราพันธุ์ (2561) พบว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งสามารถอาศัยทุนที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทย 2 ประการคือ พระพุทธศาสนาและพระราชปรีชาญาณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ในการใช้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพุทธปรัชญาเป็นเครื่องเชื่อมโยงคุณค่าของประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับรากฐานทางศีลธรรมและ “ความเป็นไทย” ควบคู่กับพระราชดำริเรื่องการใช้ ประชาธิปไตยขั้นหมู่บ้านเป็นรากฐานรองรับประชาธิปไตยขั้นประเทศเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งการเมืองไทยอย่างเป็นระบบ มาใช้เป็นแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก (ลักษณะพลวงค์) และคณะ (2565) พบว่าแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย โดยการนำหลักสาราณียธรรม 6 ประการ คือ เมตตาทายกรรม เมตตาจิกรรม เมตตาโมกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา มาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองได้ และเมื่อแยกตาม

องค์ประกอบพบว่า ด้านผู้ส่งสาร ต้องมีคุณธรรม รอบรู้ รับฟังภาษาที่เข้าใจง่าย เข้าใจบริบทของผู้รับสาร สามารถถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ ต้องมีกลยุทธ์ มีประสบการณ์ในการสื่อสาร ด้านสาร เนื้อหาสาระของสื่อต้องเป็นธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ข้อมูลต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เข้าใจง่าย ข้อมูลต้องเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้านช่องทางการสื่อสาร สื่อออนไลน์ ผ่านบุคคลใกล้ชิด ประชุมร่วมกัน จัดกิจกรรม มีคุณธรรม กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีช่องทางให้เลือก ลดความขัดแย้ง มีประสิทธิภาพสูงต่อประชาชน ด้านผู้รับสาร ต้องเป็นกลาง มีจิตที่คิดบวก แสวงหาความรู้ทุกด้าน วิเคราะห์ข่าวสาร มีสติ มีองค์ความรู้ ต้องมีกัลยาณมิตร หลักสารณียธรรม ไม่ทำร้าย วาจาสุภาพ คิดดี แบ่งปัน ช่วยเหลือ เคารพกฎกติกา มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองสามารถลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้ ซึ่งการสื่อสารที่จะมีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร นอกจากนี้การสื่อสารที่สามารถลดความขัดแย้งได้นั้นจำเป็น 1) ต้องเป็นการสื่อสารที่มีความจริงใจ ให้เกียรติกับผู้ฟังหรือผู้รับสาร รวมทั้งต้องมีความมีมารยาทในการสื่อสาร 2) ผู้ส่งสารต้องมีการเรียนรู้ที่จะรับฟังความคิดเห็นต่างอย่างมีเหตุและผลหรือมีอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่นกับการฟังหรือการพูดเพียงครั้งเดียว และ 3) การสื่อสารทางการเมืองโดยใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีนั้น จำเป็นต้องใช้อย่างมีสติและใช้ปัญญาควบคู่ในการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าจะนำไปสู่การสื่อสารทางการเมืองที่สามารถลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้

สรุป

“การสื่อสารทางการเมือง” ไม่เพียงผ่านคำพูดหรือข้อเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องการแสดงให้เห็นถึง ภาพลักษณ์ทางการเมือง ผ่านการสื่อสารในหลายรูปแบบ เช่น เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า ทรงผม สัญลักษณ์พรรค ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองในบางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ดังนั้นเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมจากการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง ต้องพิจารณาทั้ง 4 องค์ประกอบของการสื่อสารทั้ง ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองกับองค์ประกอบจะต้องสอดคล้องกัน นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญของการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้นั้น ทุกคนควรมีความจริงใจ การให้เกียรติ และความมีมารยาทในการสื่อสาร เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นต่างอย่างอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น และ การใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอย่างมีสติและใช้ปัญญา

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 นักการเมืองทุกระดับทุกเพศ ที่ต้องการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย จะต้องมีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อที่จะสื่อสารได้ถูกต้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกลุ่มเป้าหมายตอบสนองได้ตรงตามวัตถุประสงค์

1.2 การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร ในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ดังนั้นถ้าเลือกใช้ช่องทางผิด ไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร ย่อมทำให้การสื่อสารนั้นไม่ประสบความสำเร็จ และอาจจะสร้างความขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมได้เช่นกัน

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองระหว่างนักการเมืองชายกับนักการเมืองหญิงว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดองในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิลาวัลย์. (2561). บทบาทและการสื่อสารในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิง: ศึกษาใน
 ห้วงเวลาปี พ.ศ. 2554–2556. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 226–237.
- กรุณา มธุลาภรังสรรค์. (2564). สาเหตุของความขัดแย้งในสังคมไทย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*,
 12(1), 120–130.

- กันยรัตน์ ไมยรัตน์ และคณะ. (2565). การศึกษาบทบาทของสตรีและภาวะผู้นำกับการสื่อสารทางการเมืองของนางสาววทันยา วงษ์โอภาสี ในฐานะนักการเมืองช่วงเวลาพ.ศ.2562-ปัจจุบัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ. (2564). ผู้หญิงกับการเมือง...กลไกการเมืองที่ต้องขยายและเปิดให้กว้างขึ้น. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566, จาก <https://www.posttoday.com/columnist/647334>
- ธัญญา ไยทอง. (2548). กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง ของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรพร ทวีธรรมเจริญ. (2553). การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม และทฤษฎีชุมชน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 30(1), 104-116.
- นิเทศ สนั่นนารี. (2561). การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดองในสังคม. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 5(1), 159-178.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2555). การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก (ลักษณะพลวงค์) และคณะ. (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(2), 15-24.
- ภัสสร คงเอียด. (2565). การศึกษาบทบาทของสตรีกับการสื่อสารทางการเมืองของนางกัญญา ศิลปอาชา ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทยพัฒนา ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ.2561-2564 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม. (2561). ความขัดแย้งในสังคม: ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 224-238.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2553). การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2563). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2544). การประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์.
- สุดารัตน์ เกยุราพันธุ์. (2561). พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการเมืองไทยปัจจุบัน. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 14(2), 66-78.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2541). การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์ พรินติ้ง.
- สืบบงษ์ สุขะมงคล. (2557). การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย. วารสารเกษมบัณฑิต, 15(1), 39-55.
- เสถียร เขยประทับ. (2540). การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Agree, W.K., Ault P.H., & Emery, E. (1976). *Introduction to mass communication*. New York, NY: Harper & Row.

- Almond, C.A. & Coleman, J.S. (Eds.). (1960). *The Politics of developing areas*. Prince Tow,N.J.: Princeton University.
- Chaffee, S.H. (1975). *Political Communication: Issues and Strategies for Research*. SAGE Publications: The University of Michigan.
- Harold, D Lasswell. (1984). *The Structure and Functional of Communication In Society*. The Communication of Ideals, Lyman Brysoned. New York, NY: Harper and Row Publishers.
- Huggins, Richard. (1997). *The Nature of the State*. In Barrie Axford, Gary K. Browning, Richard Huggins, Ben Rosamond, John Turner, with Alan Grant (eds.) *Politics: An Introduction*. London and New York.
- McNair, Brian. (1999). *An Introduction to Political Communication*. London: Routledge Press.